



**1973**

**SPRAVODAJ**

**1**

**SLOVENSKEJ SPELEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI**

SPRAVODAJ  
Slovenskej speleologickej spoločnosti  
Liptovský Mikuláš

Číslo 1  
1973

Vydalo Múzeum slovenského krasu  
Liptovský Mikuláš

Výkonný redaktor : Ing. Mikuláš Erdos

Grafická úprava: Ján Močiliak

V ústrety Valnému zhromaždeniu  
Slovenskej speleologickej spoločnosti

V zmysle schválených Stanov Slovenskej speleologickej spoločnosti končí funkčné obdobie Predsedníctva SSS. Končí sa jedna etapa a . schádza sa Valné zhromaždenie aby bilancovalo dosiahnuté výsledky a vytýčilo ďalšie smelé plány a ciele.

Predsedníctvo SSS pristúpilo zodpovedne k príprave a organizácii dôstojného priebehu Valného zhromaždenia. Spolu s vedením Múzea slovenského krasu a Správy slovenských jaskýň boli urobené všetky prípravy k tomu, aby v širokom okruhu jaskyniarov z celého Slovenska boli riešené a doriešené všetky problémy, ale aby sa tiež vytýčili ďalšie perspektívne plány do budúcich rokov.

Uplynulé obdobie činnosti Slovenskej speleologickej spoločnosti potvrdilo správnosť myšlienky jednotnej organizácie dobrovoľných jaskyniarov na Slovensku. Slovenská speleologic-

ká spoločnosť dosiahla výrazných. úspechov, ktoré sa odzrkadlili ako v spoločenskej a v organizačnej sfére, tak aj v konkrétnej prieskumnej činnosti. To nás oprávňuje k tomu, aby sme sa pozerali optimisticky do budúcnosti.

Slovenská speleologická spoločnosť má vytýčenú jasnú perspektívu do budúcnosti, ktorá spočíva vo výchove a odbornom usmerňovaní ďalších dobrovoľných záujemcov o speleológiu, na úseku vlastivednom v poznávaní zákonitostí prírody a šírení pokrokového svetonázoru.

Predsedníctvo Slovenskej speleologickej spoločnosti na Valnom zhromaždení predkladá nie len bilanciu svojej činnosti za uplynulé obdobie, ale zároveň vytyčuje aj hlavné smery, rozvoja na ďalšie funkčné obdobie. Vytýčené úlohy bude plniť a rozpracovávať už nové predsedníctvo.

O činnosti Slovenskej speleologickej spoločnosti prejavujú záujem aj vysoké stranícke a štátne orgány. Dôkazom záujmu je aj skutočnosť, že medzi pozvanými hosťami sú aj čelní predstavitelia kultúrnej sféry straníckeho a štátneho aparátu.

/šh/

## K novým objavom v našich jaskyniach !

Koniec uplynulého a začiatok nového roku bol neobyčajne úspešný pre jaskyniarstvo na Slovensku. Cielavedomé snaženie našich jaskyniarov, ako to vyplýva aj z článku v tomto čísle, odrazilo sa vo výrazných objavoch. Celá jaskyniarska verejnosť sa teší týmto novým úspechom, ktoré dosiahli jaskyniari Slovenskej speleologickej spoločnosti. Zároveň obdivuje aj veľkolepé objavy, ktoré v posledných mesiacoch dosiahli jaskyniari v Moravskom krase devónskych vápencoch neďaleko Macochy.

Je treba zvlášť vyzdvihnúť a poďakovať sa týmto úspechom, dosiahnutým kolektívnou cielavedomou činnosťou :

- Objavenie nových jaskynných priestorov v jaskyni Bobačka v Muránskom krase, pri príležitosti 25. výročia Víťazného februára, ako výsledok súčinnosti jaskyniarov tisoveckej oblastnej skupiny a speleopotápačskej skupiny Aquaspael z Košíc,

- Objavenie nových jaskynných priestorov v jaskyni pod Hanisejom v Stratenskej hornatine /Slovenský raj/ oblastnou skupinou č.2 zo Spišskej Novej Vsi,

- Objavenie nových chodieb v krase Jánskej doliny v Nízkych Tatrách oblastnou skupinou č.9 z Liptovského Mikuláša,

Dosiahnutie nového hĺbkového rekordu v jaskyni Záskočie v Nízkych Tatrách oblastnou skupinou č.14 zo Zvolena,

- Objavenie nových priestorov a jaskynných siení v samotnej Jasovskej jaskyni v Slovenskom krase ako výsledok práce prieskumnej oblastnej skupiny č. 1 z Košíc a Jasova.

Všetkým jaskyniarom uvedených skupiny, ale aj ostatným, ktorí sa aktívne podieľajú na prieskumných a objaviteľských prácach v jaskyniach krasových oblastí Slovenska, srdečne blahoželám a ďakujem v mene svojom, ale aj mene celého predsedníctva Slovenskej speleologickej spoločnosti. Prajem všetkým jaskyniarom mnoho podobných a ešte výraznejších úspechov.

Dr. Dušan K u b í n y  
predseda SSS

Hodnotenie činnosti Slovenskej  
speleologickej spoločnosti za rok 1972

Činnosť SSS v uplynulom roku 1972 bola zameraná na plnenie hlavných kultúrno-politických úloh, ktoré vyplývajú z 5RP SSJ, ďalej zo záverov XIV. zjazdu KSC a rozpracovania ideologických plánov na konkrétnu činnosť SSS. Koordináciu práce medzi úlohami SSS a MSK, ako aj oblastných skupín vykonávalo predsedníctvo SSS v úzkej spolupráci s vedením MSK a SSJ.

V rámci teoretickej prípravy, praktického výcviku a zvyšovania odbornosti dobrovoľných jaskyniarov sme usporiadali už tradičný Jaskyniarsky týždeň v Slovenskom krase, ktorý sa konal v znamení 28. výročia SNP pod patronátom miestnych orgánov v Rožňave. Na JT sa zúčastnil rekordný počet 150 členov našej Spoločnosti z 20-tich oblastných skupín. Podrobné vyhodnotenie bolo uverejnené v 3/72 č. Spravodaja SSS.

Spoločnosť vyvíjala svoju činnosť aj na úseku spolupráce so zahraničnými skupinami.

Bola usporiadaná prvá študijná expedícia do krasových oblastí Bulharska. Expedície sa zúčastnilo 22 členov z celého Slovenska.

Účastníci uskutočnili exkurzie po krasových terénoch alebo sa venovali štúdiu podzemných foriem krasu. Skupina navštívila šesť nesprístupnených jaskýň a hlbokých priepastí, dve sprístupnené jaskyne a to v oblastiach : Dunajská pahorkatinová plošina, Stará planina, Rodopa, Trojan, Kotel a krasová oblasť na pobreží Čierneho mora. Bol získaný bohatý fotografický materiál, vzorky hornín a iný dokumentačný materiál. Zo získaného materiálu bude po postupnom spracovaní



vyinštalovaná expozícia zahraničných oblastí. Toto prvé takéto podujatie ukázalo a potvrdilo, že je potrebné udržiavať kontakty so zahraničnými speleológmi, najmä so speleológmi zo socialistických štátov, kde je pestovanie speleologických disciplín na vysokej úrovni.

V uplynulom roku navštívili naše krasové oblasti aj početné skupiny zo zahraničia. Osemčlennej skupine poľských jaskyniarov z Gliwic poskytli sprievod v Slovenskom krase členovia rožňavskej skupiny. Privítali sme aj početné skupiny z NDR- 25-členná skupina jaskyniarov z Halle a 20-členná skupina z Drážďan navštívila Slovenský kras, Nízke Tatry a Chočské vrchy. Štyria jaskyniari z Belgicka /Namur/ navštívili územie Slovenského krasu a oboznámili sa s prácou našich jaskyniarov v Malých Karpatoch. Jaskyniari zabezpečili sprievod a odborný výklad pre Dr.V.Sencu z Inštitútu v Bukurešti a U. Heldéna z Univerzity v Lunde vo Švédsku.

Už tretí rok vychádza tento Spravodaj SSS ako nútroústavná informácia MSK. V Spravodaji uverejňujeme príspevky, určené pre štúdium organizačné správy a pokyny, celkové informácie o jaskyniarstve. V roku 1972 boli vydané 4 čísla.

Spoločnosť popularizovala svoju činnosť aj prednáškami. Členovia predsedníctva usporiadali odborné prednášky, pre verejnosť v Trenčianskych Tepliciach, Banskej Bystrici, Košiciach a v Plešivci. Pomerne rozsiahlu prednáškovú činnosť vykonali aj vedúci jednotlivých oblastných skupín, ich sídle. Tieto prednášky boli určené prevažne pre ochrancov prírody so špeciálnym zameraním na ochranu neživej prírody 8 krasových javov.

Predsedníctvo pracovalo sústavne a systematicky počas celého uplynulého roku. Boli zvolané síce len tri zasadnutia predsedníctva, ale činnosť nestagnovala, naopak v porovnaní s rokom 1971 vystupňovala sa ako po kvantitatívnej tak i po kvalitatívnej stránke. Nemalou mierou sa o to pričínili členovia prípravného výboru JT; profesionálni pracovníci SSJ a MSK organizovaní v SSS, ako aj dlhoroční dobrovoľní jaskyniari a ich mladší odborne fundovaní nástupcovia, ktorí vykonávajú funkcie vedúcich oblastných skupín. Jednotlivé oblastné skupiny plnili úlohy v zmysle plánov práce a dosiahli tieto výsledky:

#### Oblastná skupina č. 1 Košice - Jasov.

Skupina pracovala na dvoch stabilných pracoviskách.

V priepasti Teplica 2 nadviazala na hĺbku - 18,4 m, dosiahnutej roku 1971 v rozširovaní zasintrenej tektonickej pukliny. V dôsledku tesnosti priestorov je táto hĺbka kritickým bodom pre vertikálnu dopravu vyťaženého materiálu a komplikuje aj strojové vrtanie. Preto sa tu uskutočnilo len ručné vrtanie, odstrel a odpratanie materiálu do voľných otvorov. Počas troch prieskumných akcií postúpila skupina o 3 m a odpracovala 74 hodín. Hlavným pracoviskom skupiny bola lokalita zv. Kamenná pivnica, kde taktiež pokračovali na predtým započatom výskume s cieľom dosiahnuť predpokladané spojenie s Jasovskou jaskyňou. Za týmto účelom boli uskutočnené sondovacie, práce z oboch strán. V Jasovskej jaskyni v Sifónovej sieni sa realizovalo ručné vrtanie a odstrel, ktorý však nemal predpokladaný výsledok, preto sa

sondovalo v Klenotnici. Po uvoľnení súdržných hlinitých sedimentov postúpili v chodbe asi 6 m. Pri prieskumných prácach v Jasovskej jaskyni odpracovali 116 hodín. V jaskyni Kamenná pivnica bola rozšírená puklina, ktorá sa nachádza od vchodu západným smerom a predpokladá sa tu pokračovanie na Klenotnicu. V rámci týždenného sústreďenia členov skupiny bola puklina za použitia trhacích prác rozšírená tak, aby mohli postúpiť o 5 m. Pri týchto akciách odpracovali 190 hodín. V rámci plnenia úlohy MSK doplnila skupina evidenčné listy z lokalít: Jaskyňa Fajka č.299, Nová Jaskyňa v kameňolome č.295 a Žihľavná diera č.512. Činnosť skupiny v porovnaní s minulými rokmi sa výrazne zlepšila vďaka organizačným zmenám.

### Oblasťná skupina č.2 Spišská Nová Ves

Skupina pokračovala v uplynulom roku na pracoviskách v oblasti Stratenskej hornatiny /Slovenský raj/. V priepasti Dubnica bol uskutočnený prieskum a vyhotovila sa dokumentácia, správa a evidenčný list.

Zdokumentovaná bola aj Jaskyňa Tunel.

Dokumentácia Čertovej jaskyne bola doplnená o geologické pozorovania, čím sa obohatila celková správa o jaskynnom systéme.

V rokline Malý Sokol urobili v zimných mesiacoch orientačný prieskum vyvieračky, ktorej vrchný výtok pracuje ako občasný prameň. Jaskyňa o dĺžke 100 m končí sifónom. V rokline bol uskutočnený aj rekognoskačný prieskum, pri ktorom boli nájdené tri malé jaskyne.

V rokline Veľký Sokol bol urobený tiež povrchový prieskum a vyvieračka bola upravená

pre možnosť merania prietoku. V jesenných mesiacoch začali vyvíeračku otvárať. Okrem plánovaných akcií pracovala skupina na týchto lokalitách : V Medvedej jaskyni opravili poškodený uzáver dverí, ktoré si vyžiadalo náročné technické a fyzické zabezpečenie. Na planine Glac vyhotovili dokumentáciu závrtoŧ č. 1 a 2, v závrte č.2 pokračovali v hĺbení, kde postúpili o 5 m. V jaskyni pod Hanisejom prekopali v dĺžke 3,5 m zasypanú chodbu a tak uvoľnili vchod do dosiaľ neznámych jaskynných priestorov. K doteraz známych 70 m jaskyne pribudli nové priestory v dĺžke 200 m. Na Tomášovskom výhlade zdokumentovali Dier jazvecov a jaskyňu Michalova diera. V okolí koty Dubnica a Holý kameň bol urobený povrchový prieskum, pri ktorom bolo zistených 13 závrtoŧ na JV svahu Dubnice, Pustá jaskyňa a Kaskádová jaskyňa na Holom kameni. Všetky tieto krasové javy boli zaevidované a zdokumentované. Rozsahom a kvalitou vykonaných prác v uplynulom roku si táto skupina upevnila postavenie medzi najlepšimi oblastnými skupinami.

### Oblastná skupina č.3 Rožňava

Skupina sa významnou mierou podieľala na organizačných prípravách ako aj na samotnej realizácii Jaskyniarskeho týždňa v Slovenskom krase 1972. Členovia boli najagilnejšími realizátormi náročných úloh, vzorne vybudovali areál tábora, slávnostnú bránu. Vzornou organizáciou práce zabezpečili počas JT nerušený hladký chod tábora. Na lokalite Hučiacca vyvíeračka pri Kunovej Teplici pokračovali v rozširovaní pukliny, pričom objavili ďalšiu rozšírenú časť, v

ktorej predpokladali už väčšie jaskynné priestory. Pokusom s dymovníčkami zistili, že sa nachádzajú v uzavretom priestore a že musia znovu pokračovať úzkou puklinou, z ktorej vane silný prievan. V rozširovaní pukliny budú pokračovať s použitím vrtných a strelmajstrovských prác. Ing. Štefanča a Ing. Rozložník zamerali puklinu nad riečiskom a vyhotovili evidenčný list vrátane fotodokumentácie. V Krásnohorskej jaskyni upravili po celej dĺžke premostenie porušené povodňami. Taktiež uskutočnili prieskum jaskynných komínov a experimentálny pokus na konci Krásnohorskej jaskyne, za účelom orientačného zistenia veľkosti vodnej plochy za sifónom. Zo získaných údajov sa stanovilo, že za sifónom možno predpokladať stojacu vodu o ploche asi  $120 \text{ m}^2$ . Ing. Abonyi a p. g. Rozložník pokračovali v geologicko-tektonickom mapovaní Krásnohorskej jaskyne. V rámci dokumentačnej činnosti doplnila skupina tieto evidenčné listy: Priepať nad Jovicami /Veľký Malinčiak/, Zbojnícka jaskyňa v Sokolej skale a priepať Malá diera /Poľovnícka jaskyňa/.

#### Oblasťná skupina č.4 Spišská Belá

Skupina vyvíjala prieskumnú činnosť, neposlala však písomnú správu, preto výsledky jej práce nemôžeme uverejniť.

#### Oblasťná skupina Č.5 Gemer - Licince

Táto skupina taktiež trpí na nedôsledné vybavenie korešpondencie, čím si aj napriek rozsiahlej prieskumnej činnosti neustále vysluhuje negatívne hodnotenie.

### Oblasťná skupina č.6 Tisovec

Skupina uskutočnila v uplynulom roku 12 dvojdňových a 10 jednodňových terénnych akcií, na ktorých odpracovali členovia 734 hodín. Na 2 akciách v jaskyni Bobačka sa zúčastnila aj špecializovaná jaskyniarsko-potápačská skupina SSS, ktorej členovia odpracovali 80 hodín. Sústavňou prieskumnou a dokumentačňou činnosťou boli doplnené poznatky o krase v okolí Tisovca a Muráňa. Tieto práce boli uskutočnené : v Jaskyni Michňová, v priepasti Borišove včely, v jaskyni č.2 - Bobačka, v priepasti č.5 - Šajba, v závrtoch Brňovo 1 - II a Lopušné, v závrtoch Predného a Zadného Vohana, v závrtoch a ponoroch na Malej Poľane, v závrťovom poli pri Červenej skale, v jaskyni č.5-Studňa, v jaskyni č.106 - Brňovo, v jaskyni č.107 nad Malou Bodolovou, v jaskyni č .83 - Malá Stožka, v jaskyni č.23 - Sarkanica a v jaskyni č. 94 - Dažďovica.

V rámci plnenia úloh MSK vyplnila skupina evidenčné listy týchto krasových javov : priepasť Zadná Ťuťuríková, priepasť Šingliarka, jaskyňa Malá Stožka, priepasť Malá Bodolová, priepasť Šajba, závrťové pole Lopušné, jaskyne nad Okruhlou a jaskyňa Studňa.

### Oblasťná skupina č.7 Brezno

Skupina pokračovala v prieskume na lokalite Udiery. Za účelom ľahšej prístupovej cesty boli rozšírené zúžené miesta. Práce na riečisku budú pokračovať v zimnom období pri nízkom stave vody. Na pracovisko zaviedli telefónnu linku.

Vo vyvieracke Javorová vo Valaskej znižovali hladinu vody hĺbením kanála v dĺžke 60 m. Vchod na pracovisko uzavreli drevenými dverami.

V prípade priaznivých podmienok bude sa pokračovať v čerpaní vody a ďalšom prieskume lokality.

Skupina uskutočnila aj rekognoskáciu jaskyne v Kozích chrbtoch v Ďumbierskom krase.

V dôsledku exponovanej polohy jaskyne vyžiada si ďalší prieskum súčinnosť fyzicky zdatných členov.

#### Oblasťná skupina č.8 Východná

Skupina sa v uplynulom roku sústredila na zameranie významnejších krasových javov v povodí Belanky v Hybickej tiesňave. Z týchto akcií vyhotovili stručnú správu a vyplnili evidenčné listy. Taktiež pokračovali v započatom prieskume vo Visutej jaskyni, kde odstránili ďalších 5 m hlinito-piesočnej zápchy. Boli získané nové informácie o ponorných vodách na Belanke, Hybici a výveroch pod Hrubým Grúňom. Mechanizmy pre otváрку výverov sa nepodarilo zaistiť.

#### Oblasťná skupina č. 9 - Liptovský Mikuláš

Skupina pokračovala podľa prijatých zásad z roku 1971 s dvomi pracovnými kolektívami. V Jánskej doline pracoval kolektív pod vedením St. Šrola veľmi aktívne, kde odpracovali 592 hodín. Hlavné pracovisko v protiľahlom svahu Stanišovskej jaskyne bolo zaplavené vodou, preto sa pracovalo na iných lokalitách. V jaskyni zlomisk objavili na 400 m jaskynných chodieb a v sonde pri Bielej skale v Hlbokom postúpili 6 m. Pracovný kolektív v Demänovskej doline nadviazal úzku spoluprácu s Okresným domom pionierov a mládeže v Liptovskom Mikuláši, v ktorom bol zriadený speleologiccký krúžok. V krúžku pracujú chlapci a dievčatá vo vekovom priemere 14

rokov. Členovia krúžku absolvovali exkurziu do MSK, náročnú akciu do Demänovskej jaskyne Slobody, Demänovskej ľadovej jaskyne a do jaskyne Okno. Pri čistení jaskyne Okno odpracoval každý člen krúžku 10 hodín.

V rámci plnenia úlohy MSK bola zdokumentovaná jaskyňa Psie diery. V spolupráci so skupinou č.7 a 14 bola zlezená priepať v Pustých. V Západných Tatrách vykonali členovia skupiny prieskumnú akciu na Mníchu a zúčastnili sa výpravy do Červených vrchov, za účelom prieskumu priepasti Snežná. Pre veľké množstvo snehu však nemohli prieskum uskutočniť. Preskúmali, malú puklinovú Jaskyňu v sedle Rozpadlého grúňa a sondaovali v jaskyni Suchá. Členovia skupiny sa zúčastnili exkurzie do priepasti na Ohništi, ktorú usporiadala skupina č.14. Na tejto akcii bol vyskúšaný nový vrátok na mechanický pohon.

#### Oblasťná skupina č.10 - Liptovský Trnovec

Skupina stagnovala vo svojej činnosti aj v uplynulom roku, preto sa uvažovalo o jej zrušení a stáli záujemci o prácu v SSS mali byť začlenení do oblastnej skupiny č.9 Liptovský Mikuláš. Na výročnej členskej schôdzi skupiny, členovia v živej diskusii kriticky zhodnotili svoju doterajšiu činnosť. Z diskusie vyplynulo, že hlavnou príčinou stagnácie je skutočnosť, že prevážna časť členov pracuje v poľnohospodárstve. Rok 1972 bol pre poľnohospodárov v dôsledku dlhotrvajúcich dažďov v krajne nepriaznivý, takže prácam na záchranu úrody bolo veľmi často potrebné venovať aj nedeľné voľno. Za tohoto stavu nezostával čas na vykonanie naplánovaných jaskyniarskych akcií skupiny. S týmto stavom



a konštatovaním sa však v budúcnosti nechce skupina uspokojiť, naopak majú veľký záujem na zachovaní skupiny. Doplnením skupiny o mladších členov, skvalitnením organizačnej práce a splnením individuálnych záväzkov, prijatých každým členom skupiny je predpoklad, že skupina bude v budúcnosti úspešne pracovať.

### Oblasťná skupina č.11 - Dolný Kubín

Skupina pracovala v jaskyniach v Kraľovanskej kope. V jaskyni č.1 vyčistili chodbu vyplnenú sedimentami a predbežne zamerali. Pod jaskyňou č. 1 zaregistrovali novú jaskyňu č.2, ktorú taktiež preskúmali a zdokumentovali. Jaskyňa je dlhá 30 m a boli v nej nájdené úlomky z hlinenej nádoby, pochádzajúcej, z minulého storočia. Prieskumom získané nálezy budú odborne spracované.

Skupina pokračovala aj v prieskume ponoru Brestovskej jaskyne v Západných Tatrách. Vo vstupnej časti ponoru došlo k zosuvu pôdy a kameni, preto otvorili nový bezpečnejší vchod do podzemia Pracovali aj v ponore Volariská, kde pre úzke priestory prácu predbežne zastavili. V Dierovej pri párnickom salaši; zaregistrovali novú jaskyňu, v ktorej preskúmali 25 m chodieb. Východne od Malatinej uskutočnili predbežný prieskum vertikálnej puklinovitej jaskyne v Mlynici. Doposiaľ prenikli do hĺbky, - 25 m. Na prieskumných a dokumentačných prácach odpracovali členovia skupiny 240 hodín.

### Oblasťná skupina č.12 - Ružomberok

Skupina venovala pozornosť v uplynulom roku dokumentácii krasových javov, v rámci ktorej boli

zdokumentované všetky doteraz známe jaskyne v južnej časti Chočských vrchov a v skupine priliehajúcej časti vo Veľkej Fatre. K registrácii v MSK odovzdali evidenčné listy týchto krasových javov : Kavčia jaskyňa, jaskyňa nad Martinčekom, jaskyňa nad Likavkou, Stankovianska jaskyňa, jaskyňa vo Veľkej skale, Sintrová jaskyňa v Prosieckej doline, Závrtý v sedle Na Vrch, Závrtý na Bukovine, jaskyne v lome pri Bielom Potoku, Veľká priepať, Puklinová priepať, Salamandri a priepať na Meškove, jaskyne Vlčia skala č.1,2,3, jaskyne nad Patočinami č.1,2,3, jaskyne na Žlabinách č.2 - 5, Závrtová jaskyňa na Meškove a jaskyne v skalách Havrankách 1 - 7. V Liskovskej jaskyni zmapovali Zanvitove chodby, objavili Jazernú chodbu a venovali sa mikroklimatickým pozorovaniam. V Prosieckej doline pokračovali v prieskumných prácach v jaskyni 0-3. V Červených vrchoch uskutočnili dve viacdňové akcie, zamerané hlavne na prieskum Snežnej priepasti. Pre vysoký stav snehu sa pokus nemohol uskutočniť. Objavili však v tejto oblasti priepať na Rozpadlom grúni, zatiaľ hlbokú 10 m, ale s nádejným pokračovaním a uskutočnili sondážne práce aj v Suchej diere. V rámci overovacích skúšok svojpomocne zhotovenej kladky, zostúpili na dno priepasti na Ohništi v Nízkyh Tatrách. Zostup opakovali aj pri skúške nového vrátku na mechanický pohon, ktorý skonštruovala oblastná skupina č.14 - Zvolen. V spolupráci s jaskyniarmi z Bratislavy uskutočnili aj zostup do priepasti v Kozej jaskyni na Kozích chrboch. Ďalšie zostupy, absolvovali do Bystrianskeho závrtu a do Pustej priepasti v Demänovskej doline. S počtom 34 akcií v uplynulom roku zaradila sa táto

skupina medzi najaktívnejšie a rozsahom vykonaných prác predstihla aj skupiny s oveľa početnejšou členskou základňou.

#### Oblasťná skupina č.13 - Slovenská Lupča

Skupina uskutočnila orientačný prieskum v krasovej oblasti Pôlč a vyhotovila fotodokumentáciu z doteraz známych krasových javov. V závrte na Pôlči dokončili výdrevu a pokračovali vo vynášaní sedimentov. V prieskumných prácach pokračovali aj v jaskyni Drienka, kde sa sústredili na otvorenie nového východu. Zhotovili mrežu na jaskyňu Kaplnka v Sásovej. Osadenie uskutočnia v roku 1973. V okolí tejto jaskyne objavili dve menšie jaskyne, ktoré pravdepodobne súvisia s najnižšími priestormi jaskyne.

#### Oblasťná skupina č.14 - Zvolen

Skupina uskutočnila v uplynulom roku celkom 21 akcií, pri ktorých odpracovalo všetkých 7 členov skupiny 246 dní. V podzemí odpracovali celkom 802 hodín.

Začiatkom roku si počas dvojdenného pobytu v Stanišovskej jaskyni vyskúšali výstroj na nocovanie v jaskyni, ako prípravu na pracovný pobyt v jaskyni Záskočie. V jaskyni Záskočie sa dokončilo zameranie spodného poschodia. Piaty sifón je takto v hĺbke 146,5 m, čím sa jaskyňa Záskočie zaradila na tretie miesto v tabuľke najhlbších československých priepastí. Hlavnou akciou skupiny bola 10-denná zimná výprava do tejto jaskyne, kde po prekopení piateho sifónu narazili na šiesty sifón.

Na hornom poschodí objavili nové chodby a priepasti, čím dĺžka jaskyne vzrástla na 1500 m. Napriek intenzívnej práci nemohli v dôsledku vlhkého počasia Sifónovú chodbu

prekopat. Skupina dvakrát zostúpila do priepasti Kosienky, v ktorej preskúmali novú vetvu priepasti. Na Poludnici uskutočnili povrchové meranie a dokončili dokumentáciu jaskýň vo vrcholovej časti.

V jeseni bol uskutočnený ďalší pokus o prekopanie Sifónovej chodby v jaskyni Záskočie, ale pokus opäť nebol úspešný. Počas roku nadviazali spoluprácu s oblastnými skupinami Ružomberok, Rožňava, Brezno a Liptovský Mikuláš a zúčastnili sa spolu na výprave do Červených vrchov, zostupu do Bystrianskeho závrhu a zostupu do Pustej priepasti. Skupina zorganizovala a uskutočnila exkurziu do ladových priepasti na Ohništi, na ktorú pozvali členov ostatných oblastných skupín SSS. Na tejto akcii úspešne vyskúšali svojpomocne zhotovený ľahký prenosný vrátok, s použitím ktorého zostúpilo na dno 125 m hlbkej priepasti Ohnište 13 členov SSS. V rámci plnenia úlohy MSK odovzdali do dokumentačného archívu dokumentáciu jaskýň vo vrcholovej časti" Poludnice, 20 ks fotografií z činnosti skupiny a 31 ks fotografií z expedície SSS do Bulharska. Skupina si stále udržuje vysoký štandard a zaradila sa aj v uplynulom roku medzi najaktívnejšie oblastné skupiny.

#### Oblastná skupina č.15 - Harmanec

Táto skupina naopak sa sústavne zaraďuje medzi najslabšie skupiny. Správu o činnosti za rok 1972 neposlala, preto výsledky jej práce neuvádzame. Je vcelku zarážajúce, že s výsledkami činnosti tejto skupiny sme sa nemohli stretnúť na stránkach Spravodaja, nakoľko ešte nikdy neposlali žiadne ročné hlásenie o vykonanej práci.

### Oblastná skupina č.16- Terchová

Skupina pokračovale v hĺbení prieskumnej sondy nad vyvieračkou vo Vrátnej doline. Po štyroch akciách v januári prenikli do systému už nečinných chodieb Vrátnanskej vyvieračky. V ďalšej činnosti sa zamerali na ich podrobný prieskum, zameranie a hydrologické pozorovanie. Doteraz známa dĺžka jaskyne je asi 200 metrov. Boli robené pokusy s odvodnením niektorých častí chodieb, ale pre nepriaznivé podmienky, časté zrážky a nimi ovplyvnené kolísanie hladiny sa im nepodaril postup. V ďalšom prieskume sa musí pokračovať v spolupráci s potápačmi. Uskutočnili aj rekognoskáciu v Belskej doline a nad Vrátnanskou vyvieračkou. V roku 1972 odpracovala skupina 1200 hodín, z toho 300 hodín odpracovali žilinskí jaskyniari, vedení Ing.Poljakom, ktorí so skupinou v Terchovej úzko spolupracujú.

### Oblastná skupina č.17 - Dubnica n/V

Skupina uskutočnila v jaskyni Na Rubani 36 akcii. Práce boli zamerané na prieskum nových neznámych priestorov a fotodokumentáciu jaskynnej výzdoby. V tejto jaskyni /z pod Kaplnky/ postúpili do nových priestorov v dĺžke 35 m. Dve prieskumné akcie uskutočnili aj v sonde nad vyvieračkou v Uhliskách. Dostali sa do zuženého priestoru, kde sa dá pokračovať iba s použitím trhacej techniky. Sonda sa však nachádza, v tesnej blízkosti vyvieračky, ktorá je zachytená pre vodovod. Desať akcií uskutočnili v Májovej priepasti, kde osádzali stabilný rebrík a rozširovali zúžené, miesta v odtokovej

chodbe. V rámci plnenia úlohy MSK doplnili evidenčný list jaskyne na Uhliskách. Orientačný povrchový prieskum urobili na Ilavskej Rovni, na Rohatej skale, na Strážove a preskúmali aj jaskyňu v Javorine.

#### Oblasťná skupina č.18 - Trenčianske Teplice

Skupina sa sústredila na sondovanie v závrtoch na Veľkých Lúkach. Cez závrt č.22 chceli preniknúť na predpokladaný podzemný tok, ktorý vyviera vo vyvieracke Kopanička v Krásnej Vsi. Po silnej búrke však bol úplne zaplavený a výdreva nevydržala nápor vody. Preto sa skupina presunula do vyššie položeného závrtu č.21. Sondovacie práce v závrtoch uskutočnila skupina v 15-tich terénnych akciách. Členovia skupiny zaregistrovali aj novú dlhú jaskyňu v Žlabe, v ktorej uskutočnili prieskum. Okrem sondovacích prác, a venovali aj rekognoskácii vo vrchu Lach.

#### Oblasťná skupina č.19 - Dolné Orešany

Skupina sa zamerala na sondovanie v Sovej diere /Parinská dolina/. Počas 13 akcií odpracovali na tejto lokalite 291 hodín, vyčistili chodbu v dĺžke 15 m. V týchto prácach budú pokračovať aj v budúcom roku. V priepastnej jaskyni Cajla robili fotodokumentáciu a zameriavanie jaskynných priestorov. Do jaskyne Roštún zorganizovali dve výpravy, počas ktorých sondovali v chodbe tiahnucej sa východným smerom a postúpili o 8 m dopredu. Organickú súčasť skupiny tvoria jaskyniari z Chtelnice, ktorí uskutočnili prieskum v priepasti Klenová. Vybetoňovali otvor priepasti, namontovali

železný uzáver a mechanizmus na dopravu materiálu. Pri sondovacích prácach vyťažili z priepasti 22 m rozpojeného kameňa. V hĺbení priepasti pokračujú.

### Oblasťná skupina č.20 - Bratislava

Skupina pokračovala v prieskume započatých akcií. Z nových pracovísk v jaskyni na Doľanoch vyčistili vstupnú časť jaskyne. Priebeh jaskynných chodieb však nedávno predpoklady na objav väčších jaskynných priestorov. Prieskum uskutočnili aj v Zbojníckej jaskyni a vyhotovili dokumentáciu. Vo východnej vetve postúpili o 8 m. V Riečnej jaskyni pokračovali v ručnom rozpojovaní čelby, za účelom prekonania sifónu. Podarilo sa im prebiť otvor na druhú stranu o 0 20 cm. V jaskyni Trojuholník uskutočnili orientačný prieskum a v jaskyni Sedmička po uzatvorení bolo vykonané porovnávacie meranie mikroklimatických pomerov. Nepriaznivé klimatické pomery počas celého roka nedovolili preniknúť do ústia občasnej vyvieračky Limbach, v dôsledku čoho sa museli obmedziť len na hydrologické pozorovania. V Plaveckej jaskyni vyčistili vstupné priestory. Drevené schody z čias Pálfyho sú vymenené za betónové. Bola tu odskúšaná, aj metóda merania výšky stropov pomocou balónov, naplnených ľahkým plynom. Boli tu vykonané aj prípravné práce pre uzavretie jaskyne. Neďaleko tejto jaskyne bola objavená ďalšia, doposiaľ neznáma jaskyňa, v ktorej započali so sondovacími prácami.

### Oblasťná skupina č.21 - Uhrovec

Skupina zorganizovala a uskutočnila v uplynulom roku 21 akcií, z toho 12 výprav bolo zameraných na čistenie jaskyne Jazvečia na Melkovej, kde odpracovali 198 hodín a vyniesli vyše 40 m zeminy a kameniva. Pri čistení bola vykopaná veľká, ručne kovaná pasca na jazvecov a stehenný kĺb Jaskynného medveda. Ostatné akcie boli zametanie na orientačný prieskum prilahlých hrebeňov a dolín Rokoša. Skupina robila tiež podrobnú fotodokumentáciu.

### Oblasťná skupina č.22 - Čachtice

Skupina v rámci svojej činnosti sa podieľala na plnení ústavnej úlohy MSK, v geomorfologickom a peleoogickom výskume Čachtického krasu. Niektorí členovia skupiny aktívne pomáhali pri podrobnej dokumentácii Čachtickej jaskyne a jej blízkeho okolia. V samotnej jaskyni robili úpravy v zúžených miestach a v spolupráci s jaskyniarmi z Trenčína vyhotovili podrobnú fotodokumentáciu. Sondu vo Veľkom závrte prehĺbili o 4 m a výdrevou ju zaistili proti zavaleniu. V jaskyni pri Bzinciach uskutočnili orientačný prieskum.

### Oblasťná skupina č.23 - Blatnica

Skupina odpracovala v uplynulom roku 60 smien a súhrne 481 hodín. Pokračovali v prieskume dokumentácii krasových javov Gaderskej a Belianskej doliny vo Veľkej Fatre. Odovzdali do MSK tieto doplnené registračné listy: Jaskyňa Remová, Horná Stĺpová, Dolná Stĺpová, Abri v Konskom dole,



jaskyňa v Havranovej Textorisovej, jaskyne v Úžlabine a jaskyňa č.2 Konský dol /Havranová/.

V rámci rekognoskačného prieskumu zistili a zaevidovali celkom 35 jaskýň. Vedúci skupiny uskutočnil aj prednášku na miestnej ZDŠ na tému : "Ochrana prírody a jej význam".

### Oblasťná skupina č. 24 - Slovinky

Skupina v uplynulom roku vyhotovila topografický podklad východnej časti záujmového územia skupiny. Do mapy boli zakreslené objavy z mapovacích túr. Skupina vyhladala a podchytila 2 už známe jaskyne, 2 vyvieračky, 15 závrto, 15 rôznych otvorov a 2 skalné mosty. Súbežne s vyhľadávaním postupuje fotodokumentácia a registrácia krasových javov. Pri tejto činnosti uskutočnila skupina 11 akcií, kde odpracovali členovia 548 hodín. Vo vyvieračke v Poráčskych Mlynkách znižovala skupina hladinu vody v ústrednom sifóne. Výkopom asi 25 m materiálu sprístupnili vlastný sifón. Čerpaním zistili, že sa jedná o veľký sifón, ktorý, je dostupnými prostriedkami skupiny nateraz nezvládnuteľný. Dĺžka je viac ako 50 m a doteraz overená vertikálna hĺbka najmenej 15 m. Na lokalite pracovali aj potápači, ktorí prenikli do tej istej hĺbky. K ďalšiemu postupu zabraňuje zúženie priestorov. Na šiestich akciách sa okrem potápačov zúčastnilo 42 osôb a odpracovali 355 hodín. Skupina pracovala aj na otváraní zaistení závrta č.2-e/3. Tomuto závrta hrozilo postupné zanášanie, preto bol zaistený. Použitie trhavín by bolo diskutabilné. V prieskume tejto lokality,

kde odpracovalo 6 členov 39 hodín, sa nebude pokračovať. Otvárkové a zaistovacie práce sa robili aj v závrte č.15-e/3. V prieskume lokality, kde odpracovalo 10 členov 105 hodín, budú pokračovať. Pre zlepšenie materiálnych podmienok uzavrela skupina so závodom ŽS Slovinky dohodu a získajú tak materiál pre výstavbu chatky ako aj finančné prostriedky. Na speleologických akciách sa zúčastnilo celkom 128 osôb v 18 akciách, pričom odpracovali 1047 hodín. Kvalitou, ale aj kvantitou vykonanej práce zaradila sa skupina hneď na začiatku svojej činnosti medzi najagilnejšie v SSS.

Týmto je stručne vymenovaná celková činnosť oblastných skupín. Čiastková správa boli priebežne uverejnená v Spravodaji po celý rok. Napriek pravidelným školeniam na Jaskyňniarskych týždňoch stále sa ešte prejavuje v rozsahu, kvality a hodnote prieskumných prác a dokumentačného materiálu rozdielny stupeň odbornosti jednotlivých skupín. Niektoré skupiny musia veľa pridať, aby dosiahli žiadajú úroveň. V tomto smere by sa mala stále výraznejšie uplatňovať poradenská pomoc odborných ručiteľov.

S uspokojením môžeme konštatovať stále živú iniciatívu u väčšiny členov SSS, zásluhou ktorej spoločnosť plánované úlohy na rok 1972 nielen splnila ale aj prekročila. Treba však venovať ešte väčšiu pozornosť prednáškovej činnosti. Stále sa zvyšujúci záujem o členstvo v SSS nás núti uvažovať so zmenami a doplnkami v Stanovách, ako aj ku vypracovaniu vykonávacích smerníc stanov. Nechceme obmedzovať prirodzený rast členskej základne, musíme ale dôsledne trvať na tom, aby bola v popredí kvalita pred kvantitou.

Môžeme konštatovať, že už máme prakticky na celej 2700 km<sup>2</sup> rozlohe krasového územia Slovenska dobre vybudovanú sieť dobrovoľných spolupracovníkov. V roku 1972 boli vytvorené 3 nové oblastné skupiny, v Prievidzi, Hlohovci a v Zlatých Moravciach. Členská základňa SSS vzrástla k 31.12.1972 na 458 členov. Spokojnosť môžeme vysloviť aj s príspevkovou morálkou členov, ktorí za uplynulý rok zaplatili 6.541 sk za členské príspevky. To je stručne zhrnutá celková činnosť SSS za uplynulý rok 1972. Správu o hospodárení neuvádzame, nakoľko SSS nemá svoj vlastný rozpočet. Slovenská speleologická spoločnosť bola dotovaná z rozpočtu Múzea slovenského krasu, ktoré na základe schváleného plánu práce, zosúladeného s plánom hlavných úloh MSK, poskytovalo na predom dohodnuté akcie úhradu priamych finančných nákladov, ako aj materiálne technické zabezpečenie dobrovoľných jaskyniarov.

Dr. Ján B y s t r i c k ý

DrSC :

Geologické zaujímavosti v okolí jaskyne  
Domica

Územie medzi obcami Dlhá Ves a Kečovo v Slovenskom krase, teda oblasť, ktorá sa rozprestiera severnejšie od vchodu do jaskyne Domica je veľmi zaujímavá. Z geologického hľadiska je dôležitým oporným bodom stratigrafie triasu a vývinu vápnitých rias a to nielen z hľadiska Slovenska, ale celej alpsko-karpatskej sústavy. Je totiž toho

času jediným územím na Slovensku, v ktorom možno pozorovať a študovať na faciése nezávislú vertikálnu postupnosť flóry vápnitých zelených rias -diplopor. Preto je často navštevovaná nielen našimi, ale aj zahraničnými špecialistami, ktorí sa týmto problémom zaoberajú.

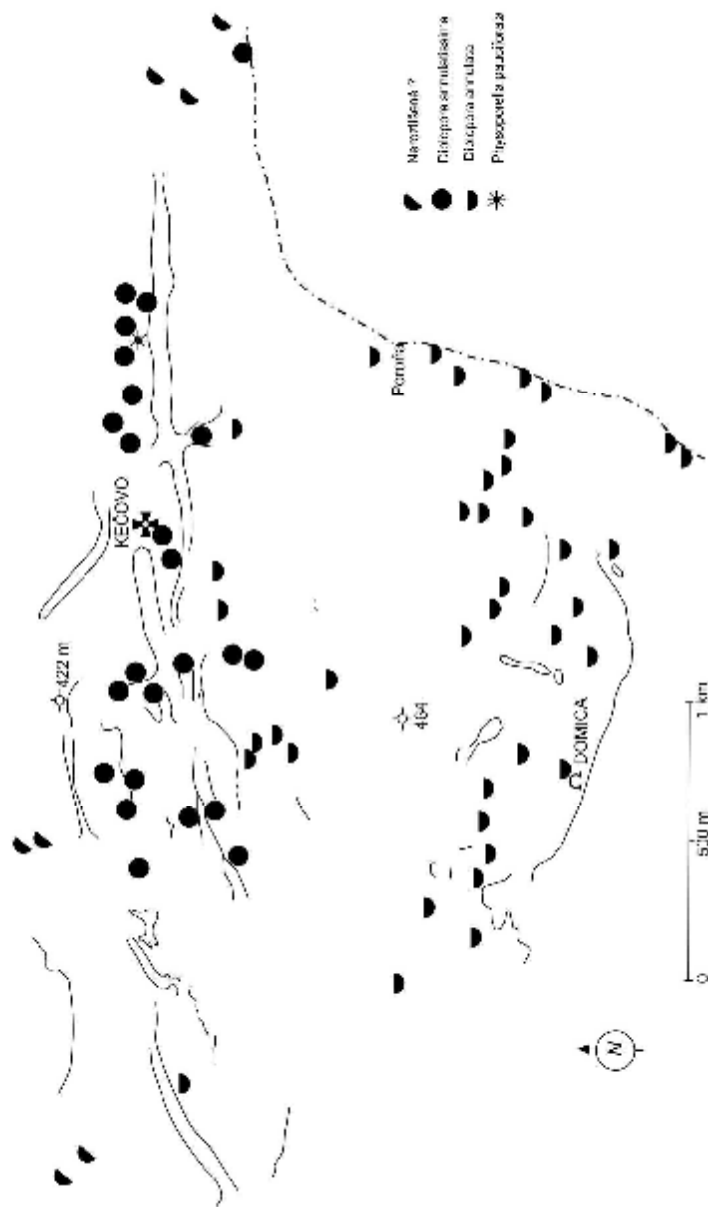
Ako vidíme z priloženej geologickej mapy, spomenuté územie sa skladá iba zo svetlých masívnych organodetrítických vápeneov, teda z vápencov, ktoré sa v geologickej terminológii označujú ako vápence typu wettersteinského. Dolomity, ktoré sa v nich tiež vyskytujú, majú len malé plošné rozšírenie, preto z geologického hľadiska nemajú tu osobitný význam. Tieto svetlé masívne vápence predstavujú jednotný komplex, ktorý podľa litologických kritérií, používaných pri geologickom mapovaní, nemožno podrobnejšie rozčleniť /na rozdiel od severnejšej oblasti na Silickej planine, kde sa vo vápencovom masíve nachádzajúce hľuznaté vápence ho rozčleňujú na dve časti/. Pri podrobnejšom pozorovaní dobre navetraných skrasovatených plôch týchto vápencov možno už voľným okom pozorovať hojné zastúpenie vápnitých rúročiek v najrozmanitejších prierezoch, ktoré nie sú ničím iným, ako vápnité mi schránkami už spomenutých zelených rias diplopor. Podľa zastúpenia jednotlivých druhov možno v komplexe svetlých vápencov odlišiť tri nad sebou sa vyskytujúce zóny. Najspodnejšiu z nich predstavujú vápence so spoločenstvom druhov rodu *Physoporella* /zóna s *Physoporella pauciforata*/, vyššiu vápence s hojným zastúpením jedného druhu *Diploporella annulatisima* a konečne najvyššiu zónu predstavujú vápence s druhom *Diploporella annulata*. Na základe vývoja vápnitých rias je vidieť,

že tento, na prvý pohľad nečleniteľný vápencový komplex je možno podrobnejšie rozčleniť a to na časť patriacu do stupňa anis /vápence s Physoporellami/ a na časť patriacu do stupňa ladin /vápence s Diploporella annulata/. Na hranici s uvedenými stupňami stredného triasu sa nachádzajú vápence s Diploporella annulatissima, ktoré sú časovým ekvivalentom červených hluznatých vápencov s amonitmi Silickej planiny /severne od obce Silica a inde/ a ktoré zodpovedajú amonitovej zóne s Aplococeras avisianus/. Táto zóna sa počíta za najvrchnejšiu časť aniského stupňa alebo za najspodnejšiu časť ladinského stupňa.

Na záver postupnosť flóry diploporell v oblasti Domice možno graficky znázorniť nasledovne:

stupeň	Litostratigrafická jednotka		Flora diploporell
Ladin	Vápence typu Wettersteinských v.	Wettersteinské vápence	Diploporella Anulata
Anis		Steinalmské vápence	Diploporella Annulatissima Phyloporella Pauciforata

VÝSKYT DASYCLADACEJ V OKOLÍ KEČOVO - DOMICA



PhMr. Štefan R o d a :

Správa o medzinárodnom sympóziu UIS  
pre speleoterápiu v Budapešti 1972

V dňoch 27.9 - 1.10.1972 usporiadala odborná komisia pre speleoterápiu Medzinárodnej speleologickej únie /UIS/ v Budapešti v poradí už tretie medzinárodné sympóziu. Sympózia sa zúčastnil veľký počet odborníkov- lekárov a peleológov - špecialistov z NSR, Rumunska, NDR, Poľska, Rakúska, Československa a domácich z MLR. Československo, menovite Múzeum slovenského krasu bolo zastúpené v oboch profesiách a to, lekárom Mudr. Karolom Klinckom a speleológmi Ing. Ladislavom Rajmanom a PhMr. Štefanom Rodom. V obidvoch profesiách odznelo hneď v prvý deň 9 hodnotných prednášok, medzi inými aj prednáška Mudr. Klincku : Vyšetrovacie metódy v speleo-klimaterápii a referát Ing. L. Rajmana a PhMr. Š. Rodu : Metodika meraní speleoklimatických údajov a normy ich hodnôt pre speleoterápiu. Oba referáty mali v diskusii živý ohlas a boli hodnotené veľmi pozitívne. Normy hodnôt pri výbere objektu a pre speleoklimatickú liečbu boli prijaté s takým výrazným úspechom, že komisia sa rozhodla ich navrhnuť ako základ pre vypracovanie jednotných metód výskumu. Zaujímavý referát predniesol námestník ministra zdravotníctva MLR Dr. Gy. Vadász. Ako prví na svete uzákonili speleoterápiu ako jednu z metód kúpeľnej starostlivosti, čo automaticky znamená začlenenie tohto spôsobu liečby do jednotnej zdravotníckej starostlivosti. Pripomíname, že je to významný krok nielen pre starostlivosť o zdravie ľudí, ale aj o veľké zadostučinenie pre nás speleológov, ktorí sme tomu venovali

svoju dobrovoľnú činnosť. Z ostatných prednášateľov nás zaujal referát Dr. I. Fodora z Maďarskej Akadémie Vied, ktorý sa zaoberal problematikou a komplexným hodnotením klimatických podmienok v objektoch speleoterapie pomocou elektronických počítačov. Na základe praktických meraní získaných informácií zostrojil vzorce pre všeobecné hodnotenie pomocou computeru. Ešte prvý deň sa uskutočnila exkurzia do termálnych štôlní pod vrchom Gellért s návaznosťou na pekne vybavené podzemné hydrologické laboratórium. Je tu zabudovaných množstvo prístrojov na meranie fyzikálnych údajov mikroklímy a termálnej vody na diaľku. Je zaujímavé, že všetky prístroje boli skonštruované speleológmi, členmi dobrovoľnej speleologickej organizácie.

Po návšteve výskumného pracoviska sme sa zúčastnili recepcie, ktorú na počesť delegátov sympózia usporiadalo Riaditeľstvo štátnych kúpeľov v MLR. Druhý deň 29.9.72. odcestovali účastníci sympózia na dvojdnovú exkurziu do oblasti severomaďarského krasu. Popoludní sme si vypočuli v miestnostiach baníckeho sanatória pri jaskyni Josvafo prednášky tamojších výskumníkov. V druhý deň exkurzie sme navštívili svetoznámu jaskyňu Aggtelek a koniec jaskynnej sústavy Domica - Baradla, jaskyňu Jósmafö. Po tejto návšteve sme mali možnosť si prezrieť časť jaskyne Béke /jaskyňa Mieru/, ktorá už od roku 1959 slúži účelom speleoterapie. Liečia tu astmatikov a bronchitikov - baníkov Severomaďarského uhoľného trustu, ktorý toto podzemné sanatórium v súčasnej dobe aj spravuje. So značným úspechom tam liečili už do 2000 pacientov a namiesto provizórnych objektov sanatória pripravujú výstavbu modernej liečebne Spiatočnou cestou sme si



prezreli novostavbu sanatória TBC a pľúcnych chorôb v Edelényi. Zastavili sme sa aj v kúpeľoch Miskolc - Tapolca, kde sme mali možnosť zaplávať si v termálnej vode prírodnej jaskyni. Bol to vskutku atraktívny zážitok každého účastníka. Posledný deň bol uskutočnený zájazd do jaskyne Tapolca pri Blatenskom jazere. Je to zaujímavý objekt speleoterápie, tzv. jazerná jaskyňa. Vchod do prístupných priestorov jaskyne je priamo na námestí malého mestečka a celý prevádzkový okruh sa absolvuje na člnoch. Je to typická termálna jaskyňa so znakmi korozívnej činnosti veľmi agresívnych vôd. Väčšia časť známych chodieb sa nachádza pod hladinou vody a bola preskúmaná aj zmapovaná maďarskou speleopotápačskou skupinou. Miestni lekári tu s úspechom skúmajú možnosti využitia jaskyne pre speleoterápiu a sú už v takom pokročilom štádiu, že správne orgány uvažujú o výstavbe sanatória. Celá skupina bola prijatá okresnými štátnymi a straníckymi orgánmi. Po príhovoroch bol spoločný slávnostný obed na počesť účastníkov sympózia. Pred odchodom spať do Budapešti sme boli pozvaní na večeru a ochutnávanie vína do pivníc okresného národného orgánu na vrchu Abrahámhegy v Badacsonyi nad Blatenským jazerom. Tamtiež po večeri sa konal záverečný akt celého sympózia. Bolo dohodnuté, že následovné sympóziu sa uskutoční roku 1974 v Innsbrucku v Rakúsku. Ako vidieť, zo sympózia sme priviezli množstvo odborných aj spoločenských poznatkov. Našou snahou bolo prispieť do odborného medzinárodného diania príspevkami, ktoré uľahčia svetovú spoluprácu. Myslíme, že na základe uznesení komisie UIS môžeme byť s touto našou reprezentáciou spokojní.

Ing. Tibor Sasvári :

### Skupina AQUASPAEL - jaskynný potápači

Táto skupina bola vytvorená a potrebnými pomôckami zásobená roku 1970 v rámci SSS. Bola vytvorená pre potrebu jednotlivých oblastných skupín a to v tom prípade, keď tečúca voda, či sifón už nedovolí preniknúť jaskyniarom do nových priestorov bežným spôsobom. Toho času skupina má 8 členov a má k dispozícii najmodernejšiu techniku. Má tak umožnené vykonať tie najnáročnejšie prieskumné akcie v podzemných priestoroch, sifónoch.

Pri realizácii potápačského prieskumu má veľkú dôležitosť druh vody. Veľa rozhoduje o tom, či voda je stojatá alebo tečúca a ktorým smerom. Vo vode stojatej je návrat potápača vždy problematický a to pre rozvírenie jemného ílu a bahna, uloženého po stenách a dna vodného priestoru. Ílové častice sú veľmi jemné, čo spomaľuje sedimentáciu a vyčistenie skúmaného vodného priestoru. Preto čas úplnej sedimentácie ílových častíc je obvykle 8 -18 hodín, a to podľa minerálneho zloženia častíc. V takomto prípade jaskynný potápač už ťažko môže zopakovať svoj ponor do nepriehľadnej vody. Je však možno dosiahnuť urýchlenie sedimentácie ílových častíc vo vode a to tzv. flokulačnými činidlami. Sú to chemické zmesi, ktoré zapríčiňujú zoskupenie ílových častíc do ľahších zhlukov a ktoré pomerne rýchlo klesajú ku dnu vodného priestoru. Dosiahne sa tým možnosť opätovného ponorenia potápača do sifónu v stojatej vode. Samotné flokulačné činidlo sa pripravuje zvlášť pre tú, ktorú podzemnú vodu resp, íl vo vode. Aby chemické zloženie bolo správne, je potrebné

aby boli odobraté vzorky 2-3 kg príslušného ílu alebo bahna z vodného priestoru. Vzorky musia byť pečlivo zabalené do dvojitého igelitového sáčku, aby nedošli k vysušeniu ílu. Ako porovnávací materiál odoberieme ešte 3-4 dl rozvírenej vody. Nakoniec je potrebné popísať presné miesto odberu vzorky, čas, teplotu vody a vonkajšie poveternostné podmienky.

Využívajúc tejto príležitosti oznamu v Spravodaji SSS, obracia sa skupina Aquaspel na všetkých vedúcich oblastných skupín aj členov, aby horepopísaným spôsobom odobrali ílové vzorky z dvoch - troch jaskýň, a to obzvlášť z lokalít, na ktorých by sa mal v budúcnosti realizovať potápačský prieskum. Odobraté ílové vzorky prosíme poslať na adresu:

Ing. Tibor Sasvári  
040 01 Košice  
Ul. Boženy Nemcovej 19

Navrhnutým a popísaným spôsobom by sa umožnil afektívnejší a rýchlejší potápačský prieskum vo všetkých jaskyniach na Slovensku.

Skupina Aquaspel absolvovala už v pomerne krátkej dobe potápačský prieskum v niekoľkých vodných jaskyniach, ktoré boli úspešné a pri ktorých boli objavené nové priestory. Keďže skupina Aquaspel má celoslovenskú pôsobnosť, chceli by sme týmto príspevkom upozorniť vedúcich oblastných skupín, a že naša skupina je im k dispozícii, aby sa pri výskyte vodných prekážok v jaskyniach pri prieskume obracali prostredníctvom MSK na skupinu Aquaspel - Košice.

## Nové objavy v našich jaskyniach

Začiatok tohto roku bol neobyčajne úspešný v živote našich oblastných skupín. Došlo k nečakaným objavom v rôznych krasových oblastiach Slovenska. Boli objavené pomerne rozsiahle jaskynné priestory, ktoré si zaslúžia mimoriadnu pozornosť, aby boli uverejnené. Oblastné skupiny v súčasnej dobe nové priestory usilovne spracovávajú, preto sa k nim vrátíme pozdejšie samostatnými článkami. Uverejníme preto len stručný popis objavených priestorov a ich polohy.

Špecializovaná jaskyniarsko - potápačská skupina SSS Aquaspel z Košíc podnikla výpravu na počesť 25. výročia Víťazného februára do jaskyne Bobačka v Muránskom krase. Nadviazali na nové priestory, ktoré dosiahli v minulom roku podplávaním sifónu v spolupráci s oblastnou skupinou z Tisovca. Náhodne uskutočnený prieskum komína priniesol neočakávaný výsledok. Ing. Sasvári a O. Ošust objavili celé horné poschodie jaskyne - vnikli do súvislého jaskynného systému. Preskúmali zatiaľ asi 800 m, ale sú náznaky ďalšieho pokračovania. Kvapľová výzdoba, ako to dokázali aj predbežné fotografie, je veľmi bohatá svieža a pochopiteľne nikým neporušená. Nové objavy v Bobačke sú odmenou pre členov skupiny Aquaspel, ktorá túto lokalitu skúma už viac ako rok.

Oblastná skupina SSS č. 2 - Spišská Nové Ves započala vlastne prieskum v jaskyni pod Hanisejom v Stratenskej hornatine /Slovenský raj/ ešte minulého roku. Je to jaskyňa, ktorá bola preskúmaná aj počas Jaskyniarskeho týždňa Dobšinská ľadová jaskyňa 1970. Počas prieskumnej akcie v

dňoch 30.2. - 1.12.72 prekopali V. Košel a J. Volek zasypanú chodbu v dĺžke 3,5 metra a uvoľnili tak vchod do nových jaskynných priestorov. Pribudlo tak k doteraz známym 70 m jaskyne asi 400 m nových priestorov. V prieskumných a dokumentačných prácach pokračujú aj na tejto lokalite. Úspešní boli aj jaskyniari oblastnej skupiny č.9" z Liptovského Mikuláša. Skupina, ktorá pracuje pod vedením St. Šrola už niekoľko rokov v Jánskej doline, prenikla v protilahlom svahu Stanišovskej jaskyne dňa 25.3.73 do nových priestorov. Z jaskynných chodieb preskúmali zatiaľ 500 m a v prieskume budú pokračovať. Veľkou prekážkou pri prieskumných prácach je však voda, ktorá pri vlhkom počasí úplne zaplaví vstupné priestory. Nové priestory nemajú síce výraznejšiu výzdobu, ale jaskyniari dúfajú, že odkryjú vyššie poschodie klenby sa už mohla vyskytnúť aj kvapľová výzdoba. Zaujímavé výsledky majú jaskyniari z agilnej oblastnej skupiny č.14 Zvolen. Na ich hlavnom pracovisku v jaskyni Záskočie v Jánskej doline pod vedením P. Hipmana bola dosiahnutá nová hĺbka -146,5 m, ktorá môže zaradiť lokalitu na-3.miesto v tabuľke najhlbších čsl. priepastí, pokiaľ by splnila všetky určujúce znaky kategórie priepastí. Dĺžka jaskyne tak vzrástla na 1940 m. Okrem toho boli skupinou prekonané niektoré ťažko prístupné komíny na tejto lokalite a dostali sa tak do značnej výšky. V prípade, že sa im podarí dosiahnuť povrch, a všetko k tomu nasvedčuje, bude mať jaskyňa Záskočie nový hĺbkový rekord -263 m, ktorý vysoko prevyšuje hĺbku dosiaľ najhlbšej priepasti v Československu - Brázdy /Barazdaláš/.

V tieni týchto veľkých objavov je ešte jeden nový objav. Objav nie tak veľkých rozmerov, bude mať však veľký význam pre samotnú Jasovskú jaskyňu, preto sa o ňom zmienime. Začiatkom roku dvakrát za sebou prenikli jaskyniari oblastnej skupiny č. 1 Košice - Jasov do nových priestorov zo sifónovej siene Jasovskej jaskyne. Boli preskúmané predbežne 3 nové siene s bohatou kvapľovou výzdobou. Dve z nich boli údajne v minulosti známe, ale už dlhší čas neprístupné, jedna zo siení však tvorí dosiaľ neznámu časť Jasovskej jaskyne. Priestory smerujú k východu, k tzv. Kamennej pivnici. Táto trasa sa má stať v budúcnosti hlavným vchodom do jaskyne, nakoľko súčasne používaný vstup je v porušenom a havarijnom stave. Už dnes sa dá tvrdiť, že z novoobjavených priestorov sa dá vytvoriť nový uzavretý turistický okruh v tých miestach, odkiaľ sa výpravy museli vracieť. V súčasnej dobe prebieha identifikácia nových priestorov so staršími plánmi a záznamami. Uvedené výsledky svedčia o aktivite niektorých skupín, dobrých podmienkach prieskumu a odbornom vedení v rámci Slovenskej speleologickej spoločnosti.

M. E.

Zmena vedúcich oblastných skupín

Za účelom ďalšieho zvýšenia pracovnej aktivity skupín a vylepšenia styku s predsedníctvom SSS bolo nutné uskutočniť niektoré organizačné a personálne zmeny v týchto oblastných skupinách :

Novým vedúcim oblastnej skupiny SSS č.8 so sídlom vo Východnej sa stal :

Ing. Milan Koreň

032 32 Východná 334 >

okr. Liptovský Mikuláš

Pracovný rajón skupiny sa presúva z Jakubovan na okolie Východnej.

Novým vedúcim oblastnej skupiny SSS č.9 Liptovský Mikuláš sa stal :

Dr.Pavol Mitter

031 01 Liptovský Mikuláš

Múzeum slovenského krasu

Školská u. 4

Novým vedúcim oblastnej skupiny č. 10

Liptovský Trnovec sa stal :

Jaroslav Jurčo

032 22 Liptovský Trnovec

okr. Liptovský Mikuláš

Novým vedúcim oblastnej skupiny SSS č.7

Brezno sa stal :

Ferdinand Jirmer

977 01 Brezno

Lichardova 39

okr. Banská Bystrica

Nové oblastné skupiny SSS

Členskú základňu SSS rozšírili ďalší zúčastnení o dobrovoľnú jaskyniarsku činnosť. Predsedníctvo prerokovalo a schválilo vytvorenie troch nových oblastných skupín. Bola tak vytvorená skupina .č.25 so sídlom v Prievidzi. Členovia tejto skupiny pracujú väčšinou v baníctve a už aj v minulosti uskutočnili niektoré speleologické akcie. Vedúcim novej skupiny sa stal :

Vladimír Š v e c

971 01 P r i e v i d z a 1527 A/3

Ručiteľom skupiny je RNDr.Jozef Jakál CSc

Ďalšia nová oblastná skupina dostala číslo 26 a za svoje sídlo si zvolila Hlohovec. Skupina nadviaže na predošlé výsledky v okolí mesta v Považskom Inovci. Vedúcim skupiny sa stal:

Pavol P e s t ú n

920 01 H l o h o v e c

ul.9.mája 2

okr. Trnava

Za odborného ručiteľa bol schválený Ing. Ivan Cebecauer.

A konečne tretia novovytvorená oblastná skupina dostala číslo 27 so sídlom v Zlatých Moravciach. Vedúcim novej skupiny sa stal :

Dr. Štefan R a k o v s k ý

953 00 Zlaté Moravce

Mestské múzeum



Ručiteľom novej skupiny sa stal PhDr. Juraj Bárta CSc. Víťame medzi nami nových jaskyniarov a želáme im veľa krásnych chvíľ a pracovných úspechov vo veľkej rodine jaskyniarov.

### Noví streľmajstri v SSS !

Streľmajstrovské práce pri prieskume sú dnes už neodmysliteľným technologickým postupom takmer každej oblastnej skupiny. Napriek tomu nedostatok streľmajstrov je trvalým problémom skupín, ktoré si tak často musia vypo máhať pochybnými osobami a metódami. Tento nedostatok bol čiastočne riešený v 1968, kedy bol usporiadaný prvý špecializovaný streľmajstrovský kurz pre speleológiu. Druhý podobný kurz sa usporiadal v priebehu februára taktiež v organizácii Státního ústavu památkové péče a ochrany prírody Praha a konal sa v Moravskom Krumlove. Vzácny pochopením a príspevkom MSK boli vyslaní na tento kurz aj niektorí členovia SSS. Kurz absolvovali a titul streľmajstra - špecialistu získali :

Eugen Hirko, oblast. skup. č. 1 Košice - Jasov  
Dezider Kravčík, oblast. skup. Bratislava  
Jozef Ondruška, oblast. skup. Dubnica n.V

Veríme, že noví streľmajstri - špecialisti sa pričinia o prehlbovanie kvality práce a zvýšenie bezpečnosti práce skupinách.

## A k t u a l i t y

110 rokov Chýnovskej jaskyne

Málokto vie, že v Čechách okrem Konepruských Jaskýň u Berouna sú sprístupnené aj iné jaskyne pre turistickú verejnosť. Je to nedávno otvorená Dolomitická jaskyňa v severných Čechách u Semíl, ale tiež Chýnovská jaskyňa, ktorá leží len niekoľko kilometrov od historického mesta Tábor v južných Čechách, neďaleko obce Chýnov pod Pacovou horou. Táto jaskyňa oslávi toho roku 110 rokov od svojho objavenia lomárskymi robotníkmi vápenky, keď im spadlo kladivo do úzkej neznámej pukliny v skalnej stene. Objavili tak jaskyňu viac ako pol kilometra dlhú, z ktorej takmer celá dĺžka je sprístupnená verejnosti s elektrickým osvetlením.

Kvapľov je v jaskyni pomerne málo, zato zaujímavé sú výzdoby stien. Na styku mramoru, vápenca a amfibolitu sa vytvorili neobyčajné tvary a zafarbenia, páskované a pruhované steny a útvary, ktoré jaskyňu preslávili ešte v minulom storočí. V posledných rokoch tu uskutočnili výskum pražskí a táboreskí jaskyniari a objavili nové priestory chodieb, určené na sprístupnenie.

Chýnovská jaskyňa bola prvou sprístupnenou jaskyňou v Čechách, ako prvá dostala elektrické osvetlenie a ako prvá sa stala prírodnou rezerváciou. Až do objavenia Konepruských jaskýň bola Chýnovská jaskyňa najdlhšou českou jaskyňou.

### Nové jaskyne na Urale

Moskovskí a baškírski odborníci skúmajú v súčasnej dobe veľkú, pravdepodobne najväčšiu jaskyňu na Urale. V jaskyni Kutuk-Sumgan preskúmali zatiaľ 4 poschodia, ale sú ešte ďalšie, dosiaľ neprebádané priestory jaskyne. Zaujímavosťou jaskyne sú rozsiahle niekoľkokilometrové samostatné vetvy v jednotlivých poschodiach nad sebou v neporušenom stave. V najspodnejšom štvrtom poschodí tečie mohutná podzemná rieka Sumgan. V ostatných častiach jaskyne sa nachádza bohatá a živá kvapľová výzdoba. Dĺžka niektorých stalagnitov dosahuje až 25 metrov. V započatom prieskume sovietski odborníci pokračujú.

### Poľská výprava v jaskyniach Peru

Poľská výprava jaskyniarov-horolezcov z Wysockogorskiego Klubu v Zakopanem zorganizovala začiatkom tohto roku veľkú expedíciu do štátu Peru v Južnej Amerike. Po tri mesiace budú poľskí jaskyniari vo veľhorách And zliezať vysoké vrcholy, ale aj niektoré málo známe veľké peruánske jaskyne. Ich odborným úlohám expedície patrí štúdium jaskynnej fauny a flóry, kde poľskí odborníci dosiahli aj v minulosti značných úspechov. Členovia výpravy uskutočnia aj štúdium morskej fauny. V špeciálne upravených nádobách prenesú niektoré exempláre morskej fauny do morského akvária v Gdyni.

### Novinky z Moravského krasu

Nové veľkolepé objavy v Moravskom krase v poslednej dobe vyvolávajú stále živý ohlas u nás aj v zahraničí. Dĺžky nových priestorov

sa stále zväčšujú novými objavmi a tak dnes všetky nové priestory presahujú dĺžku 10 km. Posledné výskumy začiatkom roku uskutočnili opäť pracovníci ČSA Brno. Neobyčajné sucho im umožnilo preniknúť z nových priestorov k Macoche o ďalších 60 m. Zároveň tu bol odskúšaný nový systém zameriavania podzemných priestorov, ktorý vypracoval Hornický ustav CSAV Praha. V nových jaskynných priestoroch položený elektromagnetický maják umožní z povrchu presne určiť polohu priestorov. Pomocou tohto chcú jaskyniari preraziť ostávajúcich pár desiatok metrov do Punkevej jaskyne, čím by sa rozriešili niektoré odborné problémy v Moravskom krasu a tento systém by sa zaradil ako jeden z najdlhších v Európe. Výzdoba nových priestorov je neobyčajne bohatá, preto sa uvažuje o jej sprístupnení ale až okolo roku 1980. Úpadnicová štôlna, spájajúca Pustý žleb sa prerazí už toho roku.. Nová jaskyňa dostane pomenovanie po veľkom bádateľovi Moravského krasu prof. Absolonovi, ktorý existenciu tohto veľkého rozsiahleho systému už pred dávnymi rokmi predpovedal. Mimosezónne obdobie využili aj pracovníci prevádzky Moravského krasu. Práve sa dokončuje výmena elektroinštalácie v suchej časti Punkevní jaskyne pod Macochou. Prvá časť starého osvetlenia na vodnej plavbe a v Pohádkovom dome, ktorá bola katastrofálnym povodňami takmer úplne zničená už bola predtým obnovená, preto návštevníkov Moravského krasu privítajú v novej sezóne novým osvetlením. V máji toho roku pripadá 250. výročie prvého zostupu na dno Macochy ,a na júl 40.výročie započatia plavby na podzemnej rieke Punkve.

### Nové skalné kresby v jaskyniach Kazachstanu

Skalné kresby 2 - 3,5 tisíc rokov staré objavili sovietski odborníci v niektorých jaskyniach v pohorí Karatau v južnej časti Kazachstanu. Prekvapujúce je veľké množstvo týchto obrazov s rôznymi námetmi, z ktorých registrovali zatiaľ na 3.000 obrazov. Obrazy vyryté v skalných stenách sa vyskytujú na ploche niekoľkých hektárov.

### Bulharskí jaskyniari v talianskej priepasti

Výprava bulharských jaskyniarov do Talianska, o ktorej nám rozprávali naši priatelia v Bulharsku, sa uskutočnila v decembri minulého roku. Výprava 20 jaskyniarov zo sofijského klubu Aleko Konstantinov zliezli 3. najhlbšiu priepasť sveta - Spluga della Preta, ktorá sa nachádza v predhorí Álp, 50 km severne od mesta Verona. Vchod do priepasti leží v nadmorskej výške 1.400 m.n.m., preto výprav a musela zápasit' s ťažkosťami nielen v jaskynných priestorách, ale aj s prírodným živlom na povrchu. V tejto priepasti sa striedajú gigantické sály s úzkymi puklinami, preto je pokladaná všeobecne z hľadiska zlezania za najťažšiu priepasť na svete. Je zaujímavé, že ako už aj niekoľkokrát predtým, ani tejto skupine nepodarilo sa dosiahnuť dno, ktoré je zatiaľ v hĺbke - 879 m a bola zlezená len raz. Spodné priestory od 500 m hlbšie sú neobyčajne zložité, nachádza sa tu na podzemnej rieke 7 veľkých vodopádov a musí sa liezť takmer všade v prúdiacej vode.

M.E.

## Návštevnosť slovenských jaskýň 1972

Slovenské jaskyne svojou návštevnosťou aj v uplynulom roku významnou mierou prispeli k rozšíreniu cestovného ruchu, cudzineckého ruchu a k poznávaniu prírodného bohatstva našej vlasti. Počet návštevníkov má stále stúpajúcu tendenciu. V Demänovskej jaskyni Slobody bol dokonca prekročený počet 200 tisíc návštevníkov. Konečne bola sprístupnená a otvorená verejnosti Ochtinská aragonitová jaskyňa. Napriek krátkosti času od jej otvorenia - 1. júla 1972, navštívilo jaskyňu viac ako 13 tisíc osôb. To všetko svedčí o dobrej práci a starostlivosti pri prevádzke, údržbe a propagácii ktorej sa dostáva jaskyniam zo strany Správy slovenských jaskýň.

V jednotlivých jaskyniach a expozíciách MSK bola dosiahnutá táto návštevnosť:

Belanská jaskyňa	85 637 osôb
Bystrianska jaskyňa	14 443
Demänovská ľadová jaskyňa	66 418
Demänovská jaskyňa Slobody	209 865
Dobšinská ľadová jaskyňa	102 726
Jaskyňa Domica	72 638
Jaskyňa Driny	30 749
Gombasecká jaskyňa	22 782
Harmanecká jaskyňa	19 587
Jasovská jaskyňa	9 180
Važecká jaskyňa	13 423
Aragonitová jaskyňa	13 402
MSK	18 820

Prírastky speleologickej knižniceMSK

november - december 1972

Č S S RActa geographica Universitatis Comenianae -  
Ecnomico-geographica č.8,9,10,11Acta geologica et geographica. Universitatis  
Comenianae - Geographica, č.5,6,7,Acta geologica et geographica Universitatis  
Comenianae - Geologica, č.6,7,9,11,15  
16,18,19- 23

Ochrana prírody, č.7,8/1972

Krásy Slovenska, č.12/1972

Svet vedy, č.11,12/1972

Památky archeologické, č.2/1972

Archeologické rozhledy, č.6/1972

Pamiatky - Príroda, č.4/1972

Časopis pro mineralogii a geologii, č.4/1972

Sborník Československé společnosti  
zeměpisné, č.4/1972

Geografický časopis, č.4/1972

Geologické exkurzie do Hornomoravského úvalu

Sborník Východoslovenského múzea v Košiciach,

Séria- 2,- Geologické vedy, XI-XII B

Novinky literatúry - Rada geologicko-geogra  
fická, č.4-5/1972

Geologický zborník, č.2/1972

Mineralia slovac, č.16/1972

Slovenský kras, X/1972

Spravodaj SSS, č.3/1972

Vestník UUG, č.6/1972

ANGLIA

Studies in Speleology, č.5/1972

BELGIA

Société Spéléologique de Namur 1972

BULHARSKO

Priroda, č.5/1972

FRANCIA

Spélunca, č.4/1971

JUHOSLÁVIA

Rad vojvodanskih muzeja, č.18-19/1969-1970

MAĎARSKO

Fragmenta mineralogica et paleontologica,  
111/1972

NDR

Neue Museumskunde, č.4/1972

Jahresschrit Ur mitteldeutsche Vorgeschichte,  
Band 56

NSR

Natur und Heimat,

Natur und Museum, č.4/1972 .č .11,12/1972

POLSKO

Rocznik Polski.egotowarystw geológicznego, č  
.4/1972

Acta archeologica carpathica,. č.1-2/1971

Materialy speleologiczne



PORTUGALSKO

Bibliografia espeleológica de  
Portugal, č.1/72 Espeleo Noticias, 1972

RUMUNSKO

Revue Roumaine de Céologie, Géographie  
et.Géophysique, č.2/1972

SVAJČIARSKO

Actes du 4<sup>o</sup>Congrés national de Spéléologie  
1970  
Bulletin bibliographique spéléologique,  
č.2/1972

ZSSR

Gvozdeckij : Problemy izučenja karsta i  
praktika

USA

NSS News, č.9/1972  
Natural History č.9/1972  
Caves and Karts, č.3/1972

KANADA

Cahiers de Geographie de Quebec, č.38

VENEZUELA

Espeologia fisica

JAPONSKO

Bulletin of the National Science Museum, č.1  
1972

Obsah

str.

V ústrety Valnému Zhromaždeniu Slovenskej speleologickej spoločnosti.....	3
K novým objavom v našich jaskyniach . . . .	5
Hodnotenie činnosti SSS za rok 1972 . . . .	7
Geologické zaujímavosti v okolí jaskyne Domica . . . . .	26
Správa o medzinárodnom sympóziu UIS pre speleoterápiu v Budapešti 1972 . . . .	30
Skupina Aquaspael - jaskynní potápači . . . . .	33
Nové objavy v našich jaskyniach . . . . .	35
Zmena vedúcich oblastných skupín . . . . .	38
Nové oblastné skupiny SSS . . . . .	39
Noví streľebmajstri v SSS . . . . .	40
Aktuality . . . . .	41
Návštevnosť slovenských jaskýň za rok 1972 . . . . .	45
Prírastky speleologickej knižnice MSK, november-december 1972 . . . . .	46
Obsah . . . . .	49

SPRAVODAJ  
Slovenskej speleologickej spoločnosti  
č.1/1973

Vydalo Múzeum slovenského krasu, Liptovský  
Mikuláš v rámci vnútroústavných informácií  
pre spolupracovníkov v náklade 600 kusov

Tlač : Tlačiarne SNP Liptovský Mikuláš